

Aké sú za a proti očkovania či neočkovania? Rozhodnutie je na konci dňa na pleciach pacienta

Hľadanie dobra pacienta za použitia odborných vedomostí je kľúčová črta zdravotníckeho povolania. Etický normatív „salus aegroti suprema lex“ sa dlhé storočia realizuje v dennodennom rozhodovaní zdravotníckych pracovníkov v starostlivosti o pacientov.

Dodajme, že v kombinácii s ďalším normatívom, ktorý zdôrazňuje autonómiu pacienta (voluntas aegroti suprema lex). Etický kódex (Príloha k zákonu č. 578/2004 Z. z.), ktorý zaväzuje všetkých zdravotníckych pracovníkov hovorí, že „Stavovskou povinnosťou zdravotníckeho pracovníka je profesionálna starostlivosť o zdravie jednotlivca a spoločnosti v súlade so zásadami ľudskosti, v duchu úcty k ľudskému životu od jeho počiatku až do konca s rešpektovaním dôstojnosti ľudského jedinca.“

Ďalej pokračuje takto: „Zdravotnícky pracovník si vo vzťahu k pacientovi plní svoje profesionálne povinnosti.“ A ešte môžem pridať aj túto požiadavku – „Zdravotnícky pracovník nijakým spôsobom nesmie zneužiť dôveru a závislosť pacienta.“

Členom Slovenskej lekárskej komory v rozbúrených vlnách postmoderného sveta a postupnej relativizácie hodnôt svieti aj maják Deontologického kódexu, ktorý v čl. I ods. 4 zdôrazňuje, že „Pri výkone povolania je záujem o zdravie pacienta lekárskou najvyššou prioritou.“

A aby sme neostali na pochybách, tak v čl. II ods. 1 kódex dopĺňa interpretačnú pomôcku „Lekár sa pri rozhodovaní vo veciach starostlivosti o zdravie pacienta riadi výlučne odbornými vedomosťami a skúsenosťami...“

Nepomýlime sa, ak to celé zjednodušíme – nestačí dobrý úmysel a „srdiečko“, liečba pacienta a jeho blaho musí byť budované na pravidlách „evidence based medicine“.

Odporúčanie neočkovať

Nie sme však len odborníci a profesionáli, ale každý z nás je aj človekom s vlastnými názormi a pohnútkami. V posledných mesiacoch môžeme čítať o tom, ako niektorí lekári neodporúčajú očkovanie svojim pacientom. Napadá mi, či sa zamysleli nad právnym a etickým rozmerom svojho konania.

Bude lekár zodpovedať za to, ak sa jeho pacient (alebo jeho followeri na sociálnej sieti) v dôsledku jeho odporúčaní nakazia a prípadne podľahnú ochoreniu COVID-19, či skončia s postcovidovým syndrómom?

Apropo, priznávam sa, že keď po sebe čítam predchádzajúcu vetu, tak ju mám chuť vymazať a preformulovať, pretože predstavuje značnú formu právnej generalizácie a rezignácie na presnosť právneho vyjadrovania. Takže skúsím ešte raz a po poriadku.

Pokiaľ by som sa spoliehal na odporúčanie lekára, že očkovanie pre mňa nie je potrebné a následne by som sa nakazil ochorením COVID-19 a mal by som ťažký priebeh, mohol by som sa na takéhoto lekára obrátiť s nejakým nárokom na náhradu škody?

Alebo by som mal podať trestné oznámenie či sťažnosť Slovenskej lekárskej komore? Hm, stále je moja hypotéza veľmi široká a jej analýza by si vyžadovala veľa priestoru. Zúžim to tak, že lekár, ktorý mi neodporučil očkovanie, je mojím všeobecným lekárom a ja som sa ho na to priamo opýtal – „mám, alebo nemám sa zaočkovať?“

Jeho odpoveď bola: „Nie, neočkovať!“ A báb, o dva týždne neskôr som hospitalizovaný s COVID-19! Nasledujúce tri mesiace som PN, lebo mám silné bolesti hlavy, som ospalý a nie som schopný vykonávať žiadnu prácu. Takýto scenár nie je vylúčený pri osobách, ktoré sa spoľahnú na odporúčanie lekára, aby sa neočkovali.

Postup lege artis

Hovorí sa, že dvaja právnici – tri názory. Ja to poopravím, stačí jeden a aj ten bude mať poruke niekoľko alternatív. Skúsím teda vec a odpovede čo najviac zjednodušiť, i keď sa tým oberám o slasť rôznych právnych eventualít, ktoré by v skutočnom živote určite prichádzali do úvahy.

Omyl v diagnóze nemusí predstavovať porušenie povinnosti postupovať lege artis. Toto je odkaz viacerých súdnych rozhodnutí. Rozhodujúcim je, či v čase, keď lekár kreuje svoj diagnostický názor a nastavuje terapiu, správne využíva dostupné informácie a možnosti, ktoré má k dispozícii. Významnou premennou je, čím sa pri svojom rozhodovaní necháva viesť. Svojím svetonázorom, alebo vedou?

Ak bolo odporúčanie lekára nenechať sa zaočkovať výsledkom poctivého odborného zhodnotenia zdravotného stavu pacienta, tak je všetko v poriadku. Z forezného hľadiska bude určite významné, či svoje odporúčanie v danom čase pretavil aj do dostatočného zápisu do zdravotnej dokumentácie a vysvetlenia pacientovi.

Aké sú „za a proti“ v prípade očkovania/neočkovania? Rozhodnutie je na konci dňa vždy na pleciach (správne informovaného) pacienta. Pokiaľ ale bolo odporúčanie lekára „neočkovať“ len materializáciou jeho svetonázoru, ktorý je v rozpore s vedou, tak to bude už iná vec.

Asi dnes neurobím advokátskemu stavu reklamu, pretože odpoveď na moju otázku dať neviem. To, či by lekár, ktorý rezignoval na svoju základnú povinnosť hľadať objektívne dobro pacienta, právne zodpovedal, bude totiž závisieť od

mnohých premenných. A potom je tu ešte dobre známa „príčinná súvislosť“ medzi jeho prípadným pochybením a nakazením pacienta ochorením COVID-19. Ďalšou právnou komplikáciou je aj to, že vakcinácia neposkytuje 100 % ochranu pred ochorením.

V jednom však mám úplnú istotu. Je rozdiel medzi prípadom, ak sa ex post odporúčanie lekára ukáže ako nesprávne (nemal dostatok informácií či iné objektívne dôvody) a prípadom, ak lekár stratil odbornú-etický kompas a zredukoval svoje konanie len na marketing svojich osobných názorov. V takom prípade je totiž vlastne jedno, či pacient zaklope na jeho dvere, alebo na dvere šamana.